יג: הכל ממירין פרק ראשון תמורה

רבי אומר למה יצא מעשר. דסבירא ליה לרבי דלקרבן יחיד ולמעוטי לבור ושותפין לא מיצטריך שהרי כל הפרשה דתמורה בלשון יחיד נאמרה ולמעוטי נמי קדשי בדק הבית לא מיצטריך דלא מיקרו קרבן ולמעוטי נמי עולת מותרות לא מיצטריך דקסבר עולת מותרות לנדבת לבור אזלי ופסיעתה דלא עבדי תמורה כך פרש"י [ב] עוד י"ל דסבירא ליה דעולת מותרות לנדבת יחיד אזלי וסבר כרבי אליעזר דעושה תמורה: **לדון** בתמורת גופו. דס"ד דאין עושין כלל תמורה משום דיש לדון בדבר החדש כדמפרש הש"ס אי נמי לדון בתמורת גופו לומר דחלה על דבר שאינו ראוי ושניהן פירש רש"י: **תמורת** שמו. היינו אם קרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי דקימא לן (בכורות דף ס.) דשלשתן מקודשין:

הדרן עלך הכל ממירין

ודבר שאינו בא בשותפות [א] רבי אומר למה יצאת מעשר מעתה [ג] לידון בתמורת שמו [ד] ובתמורת גופו [ה] לומר לך תמורת שמו קריבה תמורת גופו אינה קריבה תמורת שמו נגאלת תמורת גופו אינה נגאלת תמורת גופו חלה על דבר הראוי ועל דבר שאינו ראוי ותמורת שמו אינה חלה אלא על דבר הראוי בלבד אמרי [ו] משום דרבי רחמנא דאית ביה תמורת שמו איגרועי איגרע אין דאמרינן מאי דרבי רבי ומאי דלא רבי לא רבי והא מהיכא תיתי אמר רב הונא בריה דרב יהושע [ז] משום דהוה דבר הבא לידון בדבר החדש ואין בו אלא חידושו בלבד אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא לרבי שמעון דאמר דבר הבא בחובה עולת חובה היא דעבדה תמורה הא עולת נדבה לא אמר ליה עולת נדבה נמי כיון דקבלה עליה עבדה תמורה ולא נצרכה אלא לעולה הבאה מן המותרות מאי קסבר אי קסבר [ח] לה אכמאן דאמר מותרות לנדבת צבור אזלי פשיטא דלא עבדה תמורה [ט] הא אין תמורה בצבור אלא רבי שמעון סבירא ליה כמאן דאמר מותרות [י] לנדבת יחיד אזלי מאן שמעת ליה האי סברא רבי אליעזר הא שמעינן ליה בהדיא דעבדה תמורה דתניא עולה הבאה מן המותרות עושה תמורה דברי רבי אליעזר רבי שמעון סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא [יא] דרבי אליעזר סבר עולה הבאה מן המותרות עושה תמורה ואיהו סבר אין עושה תמורה אי הכי [יב] דבעיא רבי אבין [יג] הפריש אשם להתכפר בו והמיר [יד] בו [טו] ונתכפר באשם אחר וניתק זה לעולה מהו [יא] שיחזור וימיר בו אליבא דמאן [יב] אילימא אליבא דר"ש [יג] הא אמרת רבי שמעון סבירא ליה עולה הבאה מן המותרות אין עושה תמורה רבי אבין הכי קמיבעיא ליה אי משכחת תנא דקאי כר"ש דאמר אין ממירין וחוזרין וממירין וס"ל כרבי אליעזר דאמר עולה הבאה מן המותרות עושה תמורה מהו שיחזור וימיר בו [יד] בשני גופין וקדושה אחת מאי ואם תימצא לומר קדושה אחת [טו] [יג] (או לא) אלא שתי קדושות וגוף אחד מאי [יד] תיבעי:

הדרן עלך הכל ממירין

תמורת שמו אינה חלה אלא על דבר הראוי. ליקדש קדושה גמורה כשאר קדשים שאינן חלים כשקדש מומן להקדש: וקפריך **משום דרבי כיה דאמרת דעביד תמורת שמו איגרועי מיגרע.** דלא חיילא על בעל מום [כ] הא כ"ש דבעי למיחל ביה טפי לאומרא הואיל ואמור כל כך דאיתיה בתמורת שמו: **מאי דרבי רבי.** וקרא לא רבי אלא מידי אחר לשאר דברים דרבנן י"ל דלשאר: **מהיכא תיתי.** דלמרינן הכי: **דבר הבא.** תמורת שמו: דישנא אחרינא [ד] [כא] נתפרש **תמורת שמו שאינה חלה [כב] אלא על דבר הראוי.** וסברא היא [ה] משום דאחמרת כשאר שאר שלמים איגרועי מיגרע תמורת גופו אינה קריבה לגרועי: ומשני **אין דמי לא כתב ביהכ"נ אמרינן למאי דרבי רבי כו' והא מהיכא תיתי.** לגיסא הכי דהא אינה מן המדות שהמותרה נדרשת בהן ואמרי למאי כתביה [כ] לידון בדבר חדש בתמורת שמו אין לך בו אלא מידושו לכהי מיצטריך לגרויי. והכי עיקר דלגיסא דלעיל מיכא מרי פירכי חדא דמאי קאמר למאי דרבי רבי לאו מילתא לאוקומה הכי דהא תמורת שמו דקדשה איתרבי מוכל מעשר בקר ולאן ולא משמע אלא שתמה כין חס כין בעל מוס ומאי דרבי מהנכר לא רבי אלא להקרבה דלא תימא דלדייניה בתמורת גופו ועוד דקא פריך [כד] ליה מהיכא תיתי ואין זה לשון הש"ס הואיל ואוקים דודאי מיגרע גרעא דלמאי דלא רבי לא רבי הוה ליה למימר מנא לך הא דאמרינן הכי אבל להאי לישנא מיסתמע שפיר מהיכא תיתי כלומר מהיכא תתיא לי דלימא הכי [כה] דאלרבה קרא לרבוייה: **דקיכלה עליה.** שקיבלה ואע"ג דאמר הרי זו: **מותרות.** כגון אשם שניתק לרעייה דדמיו קרינן עולה וכגון הפרש טעות לתמותא ואשמו ומיתמרו מבא לאותן דמיס עולה דזהו מדרש יהודע הכהן כל הבא ממותר מטתא וממותר אשם יקח בהן עולות הבאה לשם והעורות לבהמים בפרק ולד מטתא (לקמן דף כג.): **לנדבה לבור אזלי.** לשופרות: **לנדבה יחיד.** הבעלים עצמן מביאין בדמים עולה ואינה עולה להן לאוכלן אלא לשם דורון הוא: **רבי אליעזר.** דאית ליה מותרות לנדבת יחיד אזלי בפרק ולאן אזלי קדשים (לקמן דף כ:) תמורת אשם ולד תמורה ולדן ולד ולדן עד סוף העולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה לשופרות רבי אליעזר אומר יבא בדמיו עולה [ו]: **סבר לה כווותיה בחדא.** דמותרות לנדבת יחיד אזלי דלהכי מצטריך למעוטיה ממתמיה: **אי הכי.** דלרבי שמעון [ז] כ) עולת [ז] הבהמה מותרות לא עבדה [ז] תמורה ואפילו [כח] לא אמר כה מעיקרא לא מצי אמיר **בה השתא** כ) דעולה הבאה מן המותרות היא: **וחללו על אחרת.** אי נמי נתכפר באשם אחר כו' כדפרישת לעיל בפירקין [ט.]: **מהו שיחזור וימיר.** דהיכא אמר רבי יוחנן אליבא דרבי שמעון אין ממירין וחוזרין וממירין היכא דקאים בקדושתיה אבל כגון קדושה אחרת כמו לעולת דמיעבר אי דילמא כ) **אי אליבא דרבי שמעון ממעשר ילפינן.** ז) דגמר ר' שמעון ממעשר דכר שבמוכה לאפוקי עולת מותר דלא עבדה תמורה: **אי משכחת לה.** דסבירא ליה כרבי אליעזר וכו' ומנן דאמר לעיל [ט.] אליבא דר"ש אין ממירין וחוזרין וממירין כו': **כשני גופין וקדושה אחת מאי.** דהיינו הפרש אשם להתכפר בו והמיר בו והומם וחיללו על אחר: **אלא שתי קדושות וגוף אחד.** דהיינו נתכפר באשם אחר ונמצא ראשון אכוד ונתקן לעולה: **תיבעי.** לשון ירושלמי כמו תיקו בלשון בבלי:

הדרן עלך הכל ממירין

כמעשר דאית ביה תמורת שמו איגרועי איגרע דאי תמורת שמו מתמורת גופו דאילו תמורת גופו חלה על כעל מום קבע ותמורת שמו לא חיילא על מום קבוע: אין. ודאי [דאמרינן] מאי דרבי בתמורת שמו רבי בנוי קריבה ונגאלת [כשלמים ומאי דלא רבי למיחל על דבר שאינו ראוי לא רבי: והא מהיכא תיתי. דאמרינן מאי דרבי רבי ומאי דלא רבי אימא דבר לכל מילי: אמר רב הונא משום. שינא לידון בדבר החדש דתמורת שמו קרבה ונגאלת] מה שאין כן בתמורת גופו הילכך אין לך בו אלא חדושו בלבד: [ולא נצרכה. הכיא דקאמר ורבר שבא חיבה אלא למעוטין: עולה הבאה מן המותרות. בנוי (שהקדיש) שופרות ונינותרתו מהן דהויא לא עבדא תמורה. דהא אמרי רבנן מותרות לנדבת צבור אולן וצבור אולן לעבדי תמורה: ונתקן. זה ראשון לעולה משום דנמצא לאחר כפרה [והיינו] עולה הבאה מן המותרות [הא קא מיבעיא ליה: ל"א אי אליבא דר' שמעון דאמר ממעשר ילפינן אפי' חדא תמורה נמי לא עבדא דהא אמר מה מעשר שבא חובה עושה תמורה (ואפי' דעולה הבאה מן המותרות אינה באה חובה: והכי קא מיבעיא ליה אי סבירא ליה לר' אלעזר כר' שמעון דאמר אין מימר ותחזר ומימר הני מילי בחד נופא בב' גופין וקדושה אחת מאי היינו בלא נתכפר: ב' קדושות וגוף אחד. דיינו בלא הומם מאי מי חזור ומימר בגוף אחד וקדושה אחרת מאי תיבעי:] **הדרן עלך הכל ממירין**

עין משפט נר מצוה

קבר א מיי' פ"ט מהלי' פסה"מ הל"י:
קבה ב מיי' פ"ז מהלי' ערכין הל"י:

מוסף רש"י

ונתכפר באשם אחר. שאבד אשם שני זה שחילל הראשון עליו ונתכפר בלחם אחר ואח"כ נמצא זה (לעיל ט.).

הדרן עלך הכל ממיירין (מכאן שייר לעמוד הבא) תמות דזכרות בבהמה. הלאי קנא כ"ש (שאמר כבל הקרבנות (ויקרא כב) אים מום מנים ישראל אסר הקריב קרבנו לבל נדריהם ונו' לרצונם תמים זכר בבקר בכבשים ומעיים. מדלא כתיב לרצונם תמים זכר ולישתוק. לימלד שאין מקריב על תמות וזכרות אלא על אלו (בכורות כו.). ואין תמות דזכרות בעופות. ובבהמה כתיב תמים זכר אבל עופות לא כתיב ביה לא תמים ולא זכר. אלכך לא אמרי ביה מומין קטנים כגון דוקין שבעין. אלא מומין גדולים כגון מחוסר אברים. ובבהמה משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א:). מנחתם ונסכיהם בלילה. דאמ"ש שהקריבין הקרבנות ביום. יכולין לבאיל המנחות ונסכים בלילה (תענית ב:) דמנחת נסכים קריבין בלילה (מנחות מד:). מנחתם ונסכיהם למחר. דקיי"ל (מכילתא מד.) אדם מביא זבחו היום ונסכיו מבלן ועד שבעה ימים. ונפקא לן מהא דאמר מר ומנחתם ונסכיהם ימיר דכתיב בקרבנות החג. לבבי מתיבי (שם מד:) אם הבית היום אבא ויבל לבקריב נסכיו למחר וכלבד שלא יקדמו מבלי מתחמיל. דאי קדמי נסכלון בלילה. כדתניא בתוספתא מעילה (ט.) קדמו כבלי הוכבשי ליפול בטבול יום ובמחוסר כפרים ובלילה (מנחות מד: וכעי"ז שם נב.). דבקדשים לילה הולך אחר היום. דכתיב (ויקרא ז) ביום קרבנו יאכל לא ירים ממנו על בקר. אלמא לילה שלאחריו קרי יום קרבנו עד הבקר (חולין פז.). מבוא השמש. אחר שבא השמש (מנחות נא.). בבין הקובשין הלבונה כו'. קיבון ולבונה וכל הקרבנות דרבן ליקרב ביום. דנפקא לן מביום ולמחר בת"כ. ולא יצא מאותו כלל אלא לבני עולה שהתירן הכתוב בלילה. דכתיב על מוקדה. יבי. אברים ופדרים דדרכן ליקרב בלילה מהאי קרא נוסיף נפקא בת"כ (שם). עם בא השמש. קודם בילת השמש (שם). כל הקרב ביום. כגון המנחות והלבונה הבאים הקטורת (יומא כט:). כגון שתים קרבנות (מנחות ק.). אין קדוש אלא ביום. קדוש בכלי שרת ביום ייקדש קדושם הגוף (יומא שם). שאם נתנו בכלי שרת בלילה כלי שרת מקדשו (מנחות שם). ובכל הקרב בלילה. כגון מנחת נסכים (שם) דאמר מר ומנחתם ונסכיהם למילו בלילה (יומא שם). קדושם בלילה. קדוש בכלי שרת שרת הגוף אינו בא נתן בלילה (שם).

שיטה מקובצת

א) ר' אומר למה יצא מעשר מעתה לפי שיצא מעשר לידון בתמורת שמו ובתמורת גופו בלחלק בין תמורת שמו לתמורת גופו תמורת שמו קריבה ותמורת גופו אינה קריבה תמורת שמו חלה על דבר הראוי לתמורת גופו חלה אפילו על דבר שאינו ראוי כמעשר משום דרבי רחמנא תמורת שמו איתמעט ליה בתמורת גופו אין מה דרבי רבי ומה דלא רבי לא רבי ואימא דרבי רחמנא תמורת שמו אבל תמורת גופו כדקיימא קיימא והא מהיכא תיתי אמר רב הונא בריה דרב יהושע משום דהוה חדש וכו' כך ביאתה בגרא הישנה וכן ביאה הראב"ד ז"ל: ב) מעתה לפי שיצא מעשר לידון: ג) אמרי משום דרבי ס"א תמורת גופו אמאי אינה קריבה משום דרבי בר קרא מיגרע גרע אין מאי דרבי רבי מאי דלא רבי לא רבי והא מהיכא תיתי אימא תמורת שמו איתרבי תמורת גופו כדקיימא קיימא אבר רב הונא: ד) תיבת לה נמחק: ה) תמורה דהא אין: ו) לנדבת יחיד אזלי. גליון ומביא נסכים ומ"ד לנדבת צבור: ז) בחדא סבר לה כוותיה בחדא דתמותרות לחובות יחיד אזלי ופליג עליה בחדא דר"א: ח) הכי הא דבעי: ט) בו מבעי ליה ס"א הא דבעי ר' ונתכפר: יא) מהו שיחזור בו אליבא דמאן אינבא ליה דסתמתא לית ליה כמ"ד מבירין וחוזרין וממירין: יב) בו מבעי ליה ס"א הא דבעי ר' אבין הפרש אשם להתכפר בו והומם וחללו אין נתכפר באחר וניתק הראשון לעולה מהו להמיר בו אליבא דמאן קא מבעיא ליה אי אליבא דר' שמעון דאמר הא ממעשר ילפי' אמר לא עבדא ר' אבין אליבא דר' אליעזר קא מבעיא קא מבעיא ליה אי סל לר' אליעזר בריש דאמר [אין] ממירין וחוזרין ממירין אלא בהתיא גופא קדושה: יג) תיבת לא נמחק: יד) תיבעי. גליון והוא לשון הירושלמי כאלו אמר דר' שמעון הא ממעשר ילף אפילו חדא תמורה נמי לא עבדא ר' אבין אליבא דר' אליעזר קא מבעיא קא מבעיא ליה אי סל לר' אליעזר בריש דאמר [אין] ממירין וחוזרין ממירין אלא בהתיא גופא קדושה: טו) תיבת לא נמחק: טז) מיניה וכל מעשר בקר וצאן ומרכי: יז) גופו שאם המעיד: יח) בכל הקדשים אין לך בו אלא בת שמו אין אחר תמורת גופו כי קרא ליידן בתמורה: יט) כתיב הם הם קריבין: כ) מום כיש חיבת הא נמחק: כא) שאינה חלה אלא על דבר הראוי דסברא הוא משום דלא תמיר בשאר קדשים והא דמיר דלמודא משום דרבי רחמנא כו' אתמורת גופו קרין דלהכי מרבינן דאמר דלכך יצא מעשר לידון בתמורת גופו דהיא דסברא הוא משום דלא תמיר בשאר קדשים והא דמיר דלמודא משום דרבי רחמנא כו' אתמורת גופו קרין ולרב